

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ คือ

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชน

เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชนโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) จากผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการเป็นผู้ให้คำปรึกษาชุมชน ที่เป็นอาจารย์สอนในระดับมหาวิทยาลัยในสาขาวิชา จิตวิทยาการให้คำปรึกษา จิตวิทยาการปรึกษา หรือ จิตวิทยาชุมชน

ประชากร เป็นอาจารย์สอนในระดับมหาวิทยาลัยที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก ในสาขาวิชา จิตวิทยาการให้คำปรึกษา จิตวิทยาการปรึกษา จำนวน 40 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นอาจารย์สอนในระดับมหาวิทยาลัยที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก ในสาขาวิชา จิตวิทยาการให้คำปรึกษา จิตวิทยาการปรึกษา หรือจิตวิทยาชุมชน และมีประสบการณ์ในการสอน จิตวิทยาการให้คำปรึกษา มากกว่า 3 ปี ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 17 คน (ตามเกณฑ์การวิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้เทคนิคเดลฟาย)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ โดยให้ตอบแบบสอบถามรวม 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-ended form)

ชุดที่ 2 แบบสอบถามที่เป็นมาตราประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

วิธีการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิคเดลฟายในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถาม 2 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 1 ชุด และแบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 2 ชุด ซึ่งมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. การสร้างเครื่องมือในชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open – ended form)

1.1 ผู้วิจัย ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา บทความ สิ่งตีพิมพ์และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับทฤษฎี แนวความคิดทางด้านคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชน

1.2 รวบรวมความรู้และข้อมูลที่ได้ศึกษาค้นคว้า มากำหนดกรอบของคำถาม ตามรูปแบบการให้คำปรึกษาชุมชน (Lewis, et al., 2003, pp. 265) ซึ่งมีบทบาททั้งทางตรง และทางอ้อม ได้แก่

1.ทางตรง (Direct) ผู้ให้คำปรึกษาชุมชนมีบทบาท ในการให้การศึกษาระงับป้องกัน (Preventive Education) การให้คำปรึกษา การยื่นมือให้ความช่วยเหลือต่อผู้รับคำปรึกษาที่มีความเปราะบาง (Counseling Outreach to Vulnerable Clients)

2. ทางอ้อม (Indirect) ผู้ให้คำปรึกษาชุมชนมีบทบาทในการการเข้าไปมีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะ (Influencing Public Policy) การให้การสนับสนุนผู้รับคำปรึกษา การเป็นที่ปรึกษา (Client Advocacy Consultation)

2. การสร้างเครื่องมือในชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายปิด โดยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดรอบที่หนึ่ง มาสร้างแบบสอบถามปลายปิดที่เป็นมาตรฐานประเมินค่า 5 ระดับ โดยพยายามคงความหมายและสำนวนเดิมของผู้ทรงคุณวุฒิไว้ แล้วจึงส่งกลับไปยังกลุ่มตัวอย่างเดิมทำการตอบแบบสอบถามรอบที่สอง และรอบที่สาม โดยพิจารณาคุณลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.5 คะแนน และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อกลุ่มตัวอย่าง โดยอธิบายขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งการตอบแบบสอบถามต้องตอบให้ครบทั้ง 3 ครั้ง จากนั้นขอความร่วมมือผู้ทรงคุณวุฒิในการตอบแบบสอบถาม และให้ผู้ทรงคุณวุฒิส่งแบบสอบถามแต่ละรอบกลับคืน

2. นำข้อมูลจากแบบสอบถามชุดที่ 1 ที่เป็นแบบสอบถามปลายเปิดมาสร้างแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตรฐานประเมินค่า 5 ระดับ ส่งกลับไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มเดิมตอบและส่งกลับ

3. นำข้อมูลจากแบบสอบถามชุดที่ 2 มาวิเคราะห์โดยพิจารณาคุณลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.5 คะแนน และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ส่งไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มเดิมตอบกลับ ในรอบที่สาม เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาความคิดเห็นที่สอดคล้อง (ค่าเฉลี่ย มากกว่า 3.5 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยกว่า 1.00) เพื่อสรุปเป็นผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีความสำคัญจำเป็นมากที่สุด ค่าเฉลี่ย มากกว่า 3.5 คะแนน และมีความคิดเห็นสอดคล้องกันโดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยกว่า 1.00 มาสรุปเป็นคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การสำรวจคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชนกับนักศึกษาสาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประชากร เป็นนักศึกษาทั้งหมดของสาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ทั้งนักศึกษาที่กำลังศึกษาในปัจจุบัน จบการศึกษา และเคยศึกษาสาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 196 คน แยกเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในปัจจุบัน จำนวน 46 คน และนักศึกษาที่จบการศึกษาจำนวน 140 คน และผู้ที่เคยศึกษาแต่ไม่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน จำนวน 10 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาสาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ทั้งนักศึกษาที่กำลังศึกษาในปัจจุบัน นักศึกษาที่จบการศึกษา และผู้ที่เคยศึกษาแต่ไม่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น(Stratified Random Sampling)

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่าง 80 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนกลุ่มประชากร คิดเป็นจำนวนคน 157 คน แยกเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในปัจจุบัน จำนวน 37 คน และนักศึกษาที่จบการศึกษา จำนวน 112 คน และผู้ที่เคยศึกษาแต่ไม่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน จำนวน 8 คน จากการสุ่มอย่างง่าย(Simple Random Sampling) โดยผู้วิจัยตรวจสอบ และคัดเลือกแบบสำรวจที่ใช้ในการวิจัยอีกครั้ง โดยการตรวจสอบได้ฉบับที่มีความสมบูรณ์ จำนวน 131 ฉบับ แยกเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในปัจจุบัน จำนวน 37 คน และนักศึกษาที่จบการศึกษา จำนวน 87 คน และผู้ที่เคยศึกษาแต่ไม่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการสำรวจครั้งนี้ เป็นแบบสำรวจคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชนที่ได้จากขั้นตอนของการทำเดลฟายในขั้นที่ 1

วิธีการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพ

1. สร้างข้อคำถามแบบสำรวจคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชนจำนวน 99 ข้อ จากคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาชุมชน 23 คุณลักษณะ ซึ่งเป็นแบบวัดแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ คือ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง ไม่ค่อยจริง และไม่จริงเลย

2. นำแบบสำรวจคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชนฉบับที่สร้างเสร็จ จำนวน 99 ข้อ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบเกี่ยวกับการใช้ภาษา และความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ในแต่ละด้านเป็นรายข้อ และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสำรวจที่สร้างขึ้น โดยผู้วิจัยกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชน
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชน
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่ใช่อันเป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชน

3. ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence : IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60 - 1.00 จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

4. นำแบบแบบสำรวจคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชนที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 ไปทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มที่ไม่ได้ใช้ในการศึกษาจริง คือ นักศึกษาสาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 30 คน

5. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อ โดยการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ ระหว่างข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation) และค่าความเชื่อมั่น ความสอดคล้องภายในโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

5.1 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20

5.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสำรวจโดยใช้รูปแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient) เท่ากับ .929

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสำรวจคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชน ให้นักศึกษา ทั้งนักศึกษาที่กำลังศึกษาในปัจจุบัน จบการศึกษาจากสาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน และเคย ศึกษาสาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศิลปากร ที่ได้จากการสุ่มจำนวน 157 คน ตอบ โดยผู้วิจัยตรวจสอบ และคัดเลือกแบบสำรวจที่ใช้ในการ วิจัยอีกครั้ง โดยการตรวจสอบได้ฉบับที่มีความสมบูรณ์ จำนวน 131 ฉบับ แยกเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษา ในปัจจุบัน จำนวน 37 คน และนักศึกษาที่จบการศึกษา จำนวน 87 คน และผู้ที่เคยศึกษาแต่ไม่สำเร็จ การศึกษา สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน จำนวน 7 คน เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์สถิติ พื้นฐาน โดยมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแบบสำรวจคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชนของนักศึกษาศาखाวิชาจิตวิทยาชุมชน
2. วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยรวม และรายองค์ประกอบของแบบสำรวจคุณลักษณะผู้ให้คำปรึกษาชุมชนของนักศึกษาศาखाวิชาจิตวิทยาชุมชนโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบัค (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์, 2545, หน้า 131)